

در گفت‌وگو با معاون مدیرکل دفتر هماهنگی شبکه، سنجش و پایش تولید انرژی ساتب‌ا مطرح شد

بازار بهینه‌سازی انرژی و محیط‌زیست؛ زیرساخت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در پروژه‌های بهره‌وری

مونا وثوقی‌فرد
معاون مدیرکل دفتر هماهنگی شبکه،
سنجش و پایش تولید انرژی ساتب‌ا

پیشرو نشان داده که ترکیب سیاست‌های تدبیرشده، بازار رقابتی خدمات بهره‌وری، و دسترسی آسان به منابع مالی، نه تنها موانع مشارکت بخش خصوصی را از میان برمی‌دارد، بلکه موجی از نوآوری و اشتغال‌زایی سبز را نیز به همراه دارد. در ایران، هم‌زمان با رشد تقاضای انرژی و فشار برای کاهش آلودگی، فرصت رونق این بازار بیش از هر زمان دیگری فراهم است. از بهینه‌سازی خطوط انتقال و توزیع برق گرفته تا ارتقای کارایی ساختمان‌ها و صنایع انرژی‌بر، هر بخش می‌تواند به یک میدان سرمایه‌گذاری سودآور و پایدار برای بخش خصوصی تبدیل شود، به شرطی که زیرساخت‌ها به‌درستی طراحی و اجرا شوند. برای بررسی بیشتر موضوع به سراغ خانم مهندس مونا وثوقی‌فرد، معاون مدیرکل دفتر هماهنگی شبکه، سنجش و پایش تولید انرژی ساتب‌ا آمده‌ایم تا در این خصوص از وی بیشتر جویا شویم.

در دهه اخیر، فشارهای دوگانه ناشی از رشد جمعیت، افزایش مصرف انرژی، و بحران‌های زیست‌محیطی، دولت‌ها و صنایع را به سمت یافتن راهکارهایی برای استفاده هوشمندانه‌تر از منابع سوق داده است. بازار بهینه‌سازی انرژی و محیط‌زیست، دیگر یک حوزه تخصصی کوچک نیست؛ بلکه به صحنه‌ای پویا و چندلایه تبدیل شده که در آن فن‌آوری‌های نوین، مدل‌های مالی نوآورانه و سیاست‌های حمایتی در کنار هم قرار می‌گیرند تا هم مصرف انرژی را کاهش دهند و هم اثرات نامطلوب زیست‌محیطی را مهار کنند. اما کلید توسعه واقعی این بازار، در یک عامل مهم نهفته است: زیرساخت سرمایه‌گذاری پایدار برای بخش خصوصی. بدون وجود چارچوب‌های شفاف قانونی، تضمین بازگشت سرمایه، و مشوق‌های مالیاتی یا یارانه‌ای، ورود سرمایه‌گذاران به پروژه‌های بهره‌وری انرژی با ریسک بالا مواجه خواهد شد. تجربه کشورهای

خانم مهندس به عنوان سؤال نخست اساسا مزایای بازار بهینه‌سازی انرژی و محیط‌زیست در چیست؟

بازار بهینه‌سازی انرژی و محیط‌زیست و معامله گواهی صرفه‌جویی برق در بورس انرژی ایران به‌عنوان یک ابزار نوآورانه، مزایا و چشم‌اندازهای گسترده‌ای برای کشور به‌همراه دارد. این بازار را می‌توان گامی مؤثر در جهت اولویت‌دهی به موضوع بهره‌وری انرژی در کشور دانست. عوامل قیمتی مانند تعرفه پایین قیمت برق در کشور از عوامل بازدارنده‌ای است که از شناخت ارزش واقعی بهینه‌سازی انرژی توسط مصرف‌کنندگان جلوگیری می‌کند. به همین دلیل مکانیزم‌هایی از جمله بازار بهینه‌سازی انرژی و محیط‌زیست برای مبادله برق با قیمت نزدیک به میزان واقعی، در تقویت این حوزه مؤثر خواهند بود. از جمله مزایای این بازار می‌توان به این موارد اشاره نمود:

۱. بهینه‌سازی مصرف انرژی: با تشویق سرمایه‌گذاران و صنایع به اجرای پروژه‌های صرفه‌جویی انرژی در قالب این بازار، بهره‌وری انرژی در کشور افزایش می‌یابد و افزایش بهره‌وری یعنی تحقق اهداف تعیین شده

برای رسیدن به اهداف کاهش کربن و تعهدات بین‌المللی در زمینه محیط‌زیست باشد. ۷. توسعه فن‌آوری‌های نوین: با افزایش تقاضا برای اجرای پروژه‌های صرفه‌جویی انرژی، انگیزه برای تحقیق و توسعه فن‌آوری‌های جدید در این حوزه افزایش خواهد یافت. ۸. افزایش امنیت انرژی: کاهش وابستگی به تولید برق از منابع محدود و آلاینده، امنیت انرژی کشور را تقویت و زیرساخت‌های برق را برای نسل‌های آینده پایدارتر می‌سازد. ۹. تحول در فرهنگ مصرف انرژی: آگاهی‌بخشی و ایجاد انگیزه اقتصادی از طریق این بازار، تغییرات مثبتی در الگوی مصرف انرژی در کشور ایجاد می‌کند.

روند کار بازار بهینه‌سازی انرژی و محیط‌زیست چگونه است؟

اجرای پروژه‌های بهره‌وری انرژی در قالب بازار بهینه‌سازی انرژی و محیط‌زیست با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی بوده و بازگشت سرمایه از محل صدور و معامله گواهی صرفه‌جویی انرژی خواهد بود. این گواهی‌ها که بیانگر حق مالکیت بر مقدار مشخصی از برق صرفه‌جویی‌شده است به

هم‌زمان با پیشرفت اجرا، عدم نیاز به توسعه شبکه و زیرساخت‌ها، نیاز به سرمایه‌گذاری کمتر، وابستگی کمتر به واردات، صرفه‌جویی در محل مصرف و حذف تلفات انتقال و توزیع. ۲. کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای: استفاده از گواهی‌های صرفه‌جویی برق، کاهش تولید انرژی از منابع آلاینده را به‌همراه خواهد داشت. ۳. تشویق سرمایه‌گذاری بخش خصوصی: این بازار بستری برای مشارکت سرمایه‌گذاران در پروژه‌های بهینه‌سازی انرژی ایجاد می‌کند و با حذف قیمت‌گذاری دستوری فرصت‌های جدیدی برای کسب سود از طریق تجارت گواهی‌های انرژی به وجود می‌آورد. ۴. تقویت بازار بورس انرژی: این تابلو باعث افزایش حجم معاملات در بورس انرژی و تقویت ساختار این بازار می‌شود. ۵. مدیریت بحران در ناترازی برق: صنایع انرژی‌بر می‌توانند با خرید گواهی‌های صرفه‌جویی در ایام اوج، مصرف برق خود را مدیریت کرده و از محدودیت‌های انرژی در ایام اوج مصرف عبور کنند. ۶. حرکت به سمت اقتصاد کم‌کربن: این بازار می‌تواند یکی از ابزارهای کلیدی ایران